

Mottagare: kn.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: fredrik.forsberg@regeringskansliet.se

Er ref: KN2024/00779

Remissvar

Svensk Vindenergis remissvar om En kapacitetsmekanism för elmarknaden

Svensk Vindenergi tackar för möjligheten att svara på Klimat- och näringslivsdepartementets remiss om ”En kapacitetsmekanism för elmarknaden”. Svensk Vindenergi är en branschförening för företag som arbetar med vindkraft. År 2025 förväntas elproduktionen från vindkraft öka från 2022 års 33 TWh till ca 52 TWh. Merparten av denna ökning är satsningar från Svensk Vindenergis medlemsföretag.

Övergripande synpunkter:

- Svensk vindenergi motsätter sig inte införandet av en kapacitetsmekanism i form av en strategisk reserv efter den 15 mars 2025 samt hur den ska finansieras men regeringen bör också fortsätta att undersöka andra åtgärder för att möta effektbehovet.
- Svensk Vindenergi uppmanar regeringen att påskynda arbetet med att säkerställa de nödvändiga långsiktiga förutsättningarna för utbyggnad av ny elproduktion till år 2030, inte minst i södra Sverige.
- Regeringen bör agera för att redan mogen teknik som kan användas för att avhjälpa effektbrist tas tillvara i betydligt större utsträckning än idag.
- Regeringen bör främja arbetet med utbyggnad av lagring och förbrukningsflexibilitet.

Utvecklade synpunkter på förslagen

Svensk Vindenergi motsätter sig inte regeringens förslag om en kapacitetsmekanism i form av en strategisk reserv år 2025 samt förslaget om hur den ska finansieras. Effektreserven infördes redan i början av 2000-talet då bedömningen gjordes att risk för effektbrist kunde uppstå och lagen har vid flera tillfällen förlängts sedan dess.

Svensk Vindenergi vill dock uppmana regeringen till att fortsatt arbeta vidare med fossilfrihet i all ny elproduktion som byggs framöver, med tydligare fokus på att säkra utbyggnaden till början av 2030-talet, öka användandet av flexibilitet, säkra utbyggnaden av batterier. Förenklade tillståndprocesserna för ny elproduktion och nödvändiga nätförstärkningar behöver genomföras. Ny elproduktion kombinerat med ökad lagring och flexibilitet i södra Sverige skulle inte bara stärka tillgången till effekt utan också frigöra mer produktion i norra Sverige och de kommande konsumtionsökningarna från industrin. Sammantaget kan det minska behovet av att ta en effektreserv i bruk.

Som Svensk Vindenergi tidigare påpekat i vårt [remissvar](#) på Svenska kraftnäts rapport om införandet av en eventuell framtida marknadsomfattande kapacitetsmekanism i Sverige krävs en allt mer omfattande konsekvensanalys av ett mer genomarbetat förslag innan vi fullt ut kan ta ställning. Precis som Svenska kraftnät själva skriver hade de i sin rapport på grund av den korta tidsramen endast fokuserat på att identifiera och kritiskt värdera större väg- och designval som behöver göras i samband med den fortsatta processen. I och med att regeringens elmarknadsutredning har i uppdrag att se över frågan är det i dagsläget svårt att kommentera mer ingående på detaljerna i ett kommande förslag. Däremot önskar vi skicka med några övergripande utgångspunkter.

Långsiktighet och stabilitet är en förutsättning för ny elproduktion i Sverige

Sverige är och har alla förutsättningar att fortsatt vara ett attraktivt land att investera i ny elproduktion och därmed attrahera investeringar i både befintlig och ny industri. Förutsättningarna för att investera i ny elproduktion har dock bara på de senaste åren kraftigt förändrats. Den övergripande anledningen, att ställa om från fossil användning och nå målet om netto-noll till år 2045, driver investeringar inom industrin och därmed behovet att bygga ut elproduktionen. Samtidigt har det skett en utveckling på elmarknaden mot allt fler timmar av väldigt låga eller negativa elpriser i kombination av en kraftig prisökning efter energikrisen 2022. I den här kontexten vill Svensk Vindenergi understryka att politisk stabilitet och långsiktighet för investeringarna blir alltmer avgörande. Det är vidare centralt att de politiska signalerna är otvetydiga om att investeringar i vind- och solkraft är avgörande för att klara uppsatta mål och industrin efterfrågan av mer el de närmaste 10 åren.

En avgörande milstolpe kommer vara ifall de projekten inom omställningen de närmaste åren kommer kunna realiseras. Det är inget alternativ för svensk konkurrenskraft att de försenas pga. politisk osäkerhet och tvingas vänta. Investeringar i både industri och produktion om tillkommande konsumtion/produktion behöver gå takt. Politiska osäkerheter måste minimeras. Svårigheterna för investerarna att kunna göra en långsiktig bedömning ligger idag bland annat i att det ännu inte ännu fattats beslut gällande incitament för ny vindkraft till närboende, reformering av den kommunala tillstyrkan eller överförd fastighetskatt till kommunerna. Eftersom den landbaserade vindkraften och produktion från sol är de kraftslag som snabbast kan byggas ut i stor skala är dessa förutsättningar avgörande.

Samtidigt pågår det också ett flertal utredningar gällande den havsbaserade vindkraften och snabbare anslutningar till elnätet som kommer få stor betydelse för utbyggnaden i början av och under 2030-talet.

Om politiken inte tydligt deklarerar att de gör vad den kan för att möta utmaningen till 2030 uppstår en enorm risk för investerare som behöver fatta sina investeringsbeslut idag. Det är viktigt komma ihåg att det finns alternativa marknader utanför Sverige för merparten av dessa investeringar. Om inte aviserade investeringar inom industrin genomförs kommer det drabba Sveriges konkurrenskraft och omställningstakt. Det är möjligt att vi kortsiktigt därmed löser effektbristen på vissa platser som en effekt av detta. Men kostnaden för samhället är betydligt större jämfört med att genomföra nödvändiga investeringar i [redan beprövad teknik](#) för att lösa lokal effektproblematik när det behövs.

Effektbalansen och behovet av en vidare kapacitetsmekanism.

I Svenska kraftnäts [kraftbalansrapport 2024](#) visar deras prognos att elanvändningen beräknas öka i en något längre takt än vad som tidigare aviserats men affärsverket konstaterar fortfarande att det finns ett fortsatt behov av kompletterande åtgärder, som en kapacitetsmekanism eller ökad förbrukarflexibilitet, för att effektbalansen i Sverige ska kunna upprätthållas.

Svenska kraftnät beskriver vidare i rapporten att för en fortsatt strategisk reserv (effektreserv) krävs en påvisad risk för effektbrist som överstiger tillförlitlighetsnormen, som i Sverige uppgår till en timme per år. Detta har Svenska kraftnät kunnat visa bland annat i rapporten ”*En bedömning av resurstillräckligheten för svensk elförsörjning*” att risken för effektbrist överstiger tillförlitlighetsnormen de kommande fem åren. Lika så har ENTSO-E fått fram liknande resultat i den europeiska resurstillräcklighetsbedömningen.

Enligt elmarknadsförordningen ska medlemsstaterna i första hand bedöma om en kapacitetsmekanism i form av en strategisk reserv kan lösa resurstillräcklighetsproblemen. I andra hand kan en marknadsomfattande kapacitetsmekanism införas.

Svensk Vindenergi tycker det är klokt att regeringen har satt energisäkerhet och risken för effektbrist högt upp på agendan. Vi vill dock poängtera att elmarknaden idag genomgår en snabb förändring där redan befintliga teknologier med låga kostnader snabbt byggs ut, både i Sverige och i Europa. Dessa tekniker kan användas för att möta de utmaningar regeringen och Svenska kraftnät ser framför sig både i form av effekt och energitillförsel.

Arbeta vidare med lagring och flexibilitet

Investeringar i ny lagringskapacitet, primärt av batterier, är i full gång i Sverige. Svensk Vindenergi lät Bodecker och Partners ta fram en [rapport](#) gällande storskalig batterilagring och framtidens hybridparker som kunde visa att det idag finns minst 375 MW installerad batterikapacitet i Sverige, 1 456 MW byggstartade projekt som förväntas driftsättas inom kommande 12 månaderna och över 8 000 MW planerade projekt med en horisont på tre till tio år fram i tiden.

Jämfört med tidigare rapporter som pekat på 100 MW installerad effekt i slutet av 2023 är det en 300 procentig ökning. Även om det idag är osäkert ifall 8 000 MW ny installerad effekt batterier kommer realiseras pekar rapporten på ändå på en mycket snabb utvecklingstakt och tillväxt och att de är framför allt lokaliserade i södra Sverige (elområde 3 och 4).

Idag är det framför allt stödtjänstmarknaden som driver investeringarna i batterier men på sikt i och med att många aktörer räknar med att marknaden för stödtjänster mätas så kommer energi-arbitrage och peak-shaving bli viktigare vilket gör att batterier kan bli en värdefull tillgång vid framtida effektutmaningar då de kan flytta last från exempelvis toppplastimmen eller snabbt rampa upp vid bortfall av produktion.

Samtidigt som utbyggnaden av batterier pågår så har även förbrukningsflexibilitet en stor potential att kunna hantera effektbrist. I kraftbalansrapporten 2024 skruvar bland annat Svenska

kraftnät ned sin prognos för effektbrist och gör ett antagande om att importberoendet skulle kunna minska från 1 300 MW till 200 MW med ökad förbrukningsflexibilitet. Med anledning av den volatila pressituationen som idag råder både på europeisk och svensk marknad drivs samtidigt incitamenten för olika aktörer att fortsätta anpassa både produktion och förbrukning enligt marknadsekonomisk logik. Det är bra. Det behöver därför göras en väl avvägd bedömning gällande hur ingripande åtgärder som regeringen bör ta till på elmarknaden för att inte riskera att incitamenten för efterfrågefleksibiliteten försvinner.

Stockholm 2024-07-02

Two handwritten signatures in blue ink. The signature on the left is 'Daniel Badman' and the signature on the right is 'Erik Almqvist'.

Daniel Badman
Vd
Svensk Vindenergi

Erik Almqvist
Ansvarig elnät och elmarknad
Svensk Vindenergi